

Bijlage 2: Casco advies

Casco beoordeling

Aanvraag casco: Groothuis, Stroveldsweg Reutum

Locatie aanvraag: Reutum

Auteurs:	M. (Martin) Degen en W.H.M. (Wesley) Meulenkamp, Landschap Overijssel
Opdrachtgever	De heer Groothuis
Versie:	Definitief
Rapportnummer:	TB-2018-02
Datum:	24-8-2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Advies landschap	4
2	Beoordeling	5
2.1	Casco aanvraag	5
2.2	Economisch belang	6
2.3	Beoordeling landschap	6
2.4	Conclusie beoordeling landschap	11
2.5	Compensatievoorstel, beoordeling en beplantingsadvies	12

1 Inleiding

Binnen de casco benadering Noordoost-Twente (NOT) kunnen particuliere eigenaren van landschapselementen een individuele of een gebiedsaanvraag indienen om een landschapselement te verwijderen en ergens anders te compenseren.

Reguliere casco aanvragen worden door de gemeente beoordeeld en goedgekeurd dan wel afgewezen. Het gaat dan om onderstaand type aanvragen:

- Aanvragen voor het verwijderen van landschapselementen die op de cascokaart zijn aangemerkt als 'geen onderdeel casco';
- Aanvragen met afwijking van compensatie, compensatie op een andere locatie dan staat aangegeven op de cascokaart.

Afwijkende casco aanvragen dienen te worden voorzien van een onafhankelijk landschappelijk advies. Het gaat dan om onderstaand type aanvraag:

- Aanvragen met het verzoek tot het verwijderen van een casco element (op de cascokaart aangemerkt als 'onderdeel casco').

Voorwaarde voor het verder in beoordeling nemen van een afwijkende casco aanvraag is dat de aanvraag uitgaat van een sterk economisch belang. Er moet sprake zijn van een volwaardig agrarisch bedrijf en er moet sprake zijn van een huiskavel, waar de te verwijderen landschapselementen op staan.

1.1 Advies landschap

Vanwege de wens tot uitbreiding van zijn huiskavel heeft de heer Groothuis de wens om een houtwal te verwijderen. Deze rapportage geeft een beschrijving van de onafhankelijke landschappelijke beoordeling van deze aanvraag.¹

Dit onafhankelijk advies is gemaakt op basis van de *Methodiek Beoordeling Landschap*.² Deze methodiek is afgeleid van een reeds bestaande beoordelingssystematiek, de *Waarderingssystematiek landschapselementen voor veldselectie*.³ Deze laatste systematiek is al meerdere malen ingezet om een objectieve beoordeling te geven over de ecologische en landschappelijke kwaliteit van landschapselementen.

Op basis van ervaringen van voorgaande adviezen is de methodiek aangepast. De belangrijkste wijziging is dat de weging van het criteria bedreiging anders wordt meegenomen. Dit gebeurt nu op zodanige wijze dat enkel sterk bedreigde elementen een zwaardere bescherming krijgen.

¹ Landschap Overijssel stuurt dit onafhankelijk landschappelijk advies naar de initiatiefnemer met een afschrift aan de betreffende gemeente. Indien bij de provincie een ontgrondingsvergunning dient te worden aangevraagd, behoort het landschappelijke advies ook onderdeel uit te maken van deze aanvraag.

² Landschap Overijssel, 2012.

³ Landschap Overijssel, 2011.

2. Beoordeling

2.1 Casco aanvraag

De casco-aanvraag heeft betrekking op een houtwal ten oosten van de Stroveldsweg ter hoogte van de woning aan de Stroveldsweg 17. Het betreft een relatief brede houtwal langs een diepe afwateringssloot.

De wal begint bij de zandweg welke loopt tussen de Stroveldsweg en de Hondenveldsweg in en loopt in noord-zuidelijke richting. Hier heeft de wal geen aansluiting meer op andere wallen. Wel is de wal van grote waarde vanwege de afmeting en het hoogteverschil met de omgeving. De wal bestaat op de drogere delen uit Zomereik, Groveden, Amerikaanse eik en op de nattere delen Zwarte els en berk. Verder bestaat de struiklaag uit Hazelaar, Lijsterbes, Meidoorn en Hulst. De aanwezigheid van Eikvaren duidt een oude bosbodem.

Figuur 1 Casco kaart op een luchtfoto van 2013 van de te vellen houtwal (bron: Provincie Overijssel)

1.1.1 Afmetingen aanvraag

De wal is circa 125 meter lang en door het Kadaster vastgesteld op 2.513m². De gemiddelde breedte is ruim 20 meter.

Ecologische toetsing

Voor het verwijderen van de houtwallen is in het kader van de Wet Natuurbescherming een ecologische toetsing noodzakelijk. In deze rapportage wordt hier niet verder op ingegaan.

2.2 Economisch belang

Zoals ook in het begin van deze rapportage genoemd moet een casco-aanvraag uitgaan van een sterk economisch belang. Er moet sprake zijn van een volwaardig agrarisch bedrijf en er moet sprake zijn van een huiskavel, welke door verwijdering van de aangevraagde elementen vergroot wordt.

De beoordeling ten aanzien van het economisch belang komt in deze beoordeling niet aan de orde. Het is aan de gemeente Tubbergen deze aanvraag definitief te beoordelen wat betreft het economisch belang.

2.3 Beoordeling landschap

Via een gestandaardiseerd methodiek is de casco aanvraag beoordeeld. Voor ieder facet krijgt het landschapselement een totaalscore van 1 (laag), 2 (gemiddeld) of 3 (hoog). De volgende facetten worden gescoord:

- De landschappelijke waarde
- Cultuurhistorische waarde
- Ecologische waarde
- Belevingswaarde
- Bedreiging

Vervolgens wordt de volgende formule toegepast:

$$(a+b+c+d) + e / 4 = \text{eindscore}$$

Als het element geen bedreiging kent dat wordt geen punten opgeteld bij de waarde a t/m d. Als er sprake is van bedreiging (waarde 1 t/m 3) dan wordt deze bij waarden opgeteld en wordt deze door 4 gedeeld.

2.3.1 Elementtype en landschapstype

Zoals eerder genoemd gaat de casco-aanvraag om het verwijderen van een houtwal. Het element ligt in het landschapstype "Maten en flieren". Het element wordt op basis van dit landschapstype beoordeeld wat betreft landschappelijke waarde, zie paragraaf **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden..**

Figuur 2, Landschapstypering cascoaanvraag binnen Cascokaart Noordost-Twente

Om de landschappelijke waarde van de houtwallen te beoordelen is gekeken naar de belangrijkste kenmerken van het landschapstype Maten en flieren:

- Zeer kleinschalig beekdallandschap, weinig reliëf
- Nat terrein
- Onregelmatige blokverkaveling afgewisseld met strokenverkaveling.
- Elzen- en eikensingels, houtwallen
- Beplanting langs fijn vertakt stelsel van waterlopen
- Historische bebouwing/erven aan randen van dal in kampenlandschap

De bestaande houtwal heeft een score van 3 wat betreft de volgende kenmerken binnen het Kampenlandschap:

- Zeer kleinschalig beekdallandschap, weinig reliëf
- Onregelmatige blokverkaveling afgewisseld met strokenverkaveling.
- Elzen- en eikensingels, houtwallen

Wat betreft de overige kenmerken dragen de elementen niet bij en doen ze ook geen afbreuk aan de kenmerken van het landschapstype.

Wat landschappelijke waarde komt de score op gemiddeld (2).

1.1.2 Cultuurhistorische waarde

De cultuurhistorische waarde van elementen wordt voor een belangrijk deel bepaald door beoordeling van de landschappelijke waarde naar aanleiding van de belangrijkste kenmerken van de landschapstypen. Ook de leeftijd van het element speelt een rol.

Op de historische topografische kaart van 1905 (*zie figuur 2.*) is te zien dat de locatie op de overgang ligt van het gebied “De Lange Maten” naar de heidegronden van “Het Achterveld” richting het Almelo-Nordhornkanaal. Ook is op de kaart te zien dat er destijds reeds beplanting aanwezig was welke onderdeel uitmaakte van het netwerk van houtwallen en singels van de Lange Maten.

Uit het kaartbeeld van circa 1955 (*zie figuur 3.*) blijkt dat de verkaveling sterk is veranderd. Een deel van de maten in de omgeving is verdwenen en de zuidelijke heidegronden zijn grotendeels ontgonnen. Door deze veranderingen heeft het element zijn huidige vorm gekregen waarna het niet meer is veranderd. Het lijkt erop dat de zuidkant van de oorspronkelijke beplanting kort na de oorlog is verbreed door nieuwe aanplant. Ten zuiden was het element nog wel verbonden met een lijnelement richting het zandpad en op een perceel wat lijkt op een heideterreintje. Laatstgenoemde lijnelement en heideperceel zijn hoogstwaarschijnlijk tijdens verkavelingen in de jaren '70/80 verwijderd. Op de kaart van circa 1990 (*zie figuur 4.*) heeft de omgeving min of meer zijn huidige vorm al was de verkaveling kleinschaliger.

Op basis van de verschillende kaartbeelden wordt de leeftijd geschat op meer dan 75 jaar. Door recentere dunningen en nieuwere aanplant is de beplanting zelf gemiddeld jonger. Desondanks blijft de cultuurhistorische waarde van het element hiermee hoog.

(N.B.: door conversie van analoge topografische kaarten naar digitale kaarten in GIS sluiten de historische kaarten niet altijd volledig aan op recente topografische en luchtfoto-ondergrond in GIS.)

Figuur 2 Situatie topografische kaart 1905, schaal 1:4000 (ESRI NL)

Figuur 3 Situatie topografische kaart 1955, schaal 1:4000 (ESRI NL)

Figuur 4 Situatie topografische kaart 1990, schaal 1:4000 (ESRI NL)

Figuur 5 Huidige situatie, topografische kaart "Open topo 2016", schaal 1:4000 (ESRI NL)

1.1.3 Ecologische waarde

De ecologische waarde wordt bepaald door te kijken naar het directe en het indirecte groene netwerk waar het element al dan niet onderdeel van uitmaakt. Dus of het element direct en al dan niet indirect verbonden is met andere elementen. Daarnaast wordt gekeken naar de aanwezige en potentiële habitatwaarde voor dier- en plantensoorten die gebruik maken van het Noordoost Twentse cultuurlandschap.⁴ Voor de huidige habitatwaarde wordt gekeken in hoeverre deze dier- en plantensoorten in de afgelopen 10 jaar zijn aangetroffen in of dichtbij het element. Voor de potentiële habitatwaarde wordt een inschatting gemaakt in hoeverre het element potentieel geschikt is voor diverse plant- en diersoorten. Hieronder wordt de beoordeling van de ecologische waarde verder toegelicht.

Wat betreft de aanwezige habitatwaarde scoort het element met 16 punten, gemiddeld (2). Er zijn zes kenmerkende soorten in een straal van 200 meter waargenomen de afgelopen tien jaar. De overige vier waarnemingen liggen in een straal tussen 200 en 500 meter van het element.

Wat betreft potentiële habitatwaarde scoort het element met 5 punten hoog. Er liggen één of meer zandpad(en) in de directe omgeving. Zijn er goed ontwikkelde mantel- en zoomvegetaties, potentiële nestgelegenheden/ holtes voor soorten fauna aanwezig en ligt er één of meerderde grotere natuurgebieden in de omgeving.

Het element scoort gemiddeld wat betreft netwerkwaarde (2). Het alleen nog maar verbonden met de beplanting langs de onverharde weg richting de Hondenveldsweg.

De eindscore wordt door middel van wegingsfactoren bepaald. De weging voor de habitatwaarde is 2x, voor de netwerkwaarde is dit 3x en voor de potentiële habitatwaarde is dit 2x. De ecologische waarde komt daarmee hoog op de scores uit zoals hieronder berekend.

⁴ De lijst van in Noordoost Twente voorkomende dier- en plantensoorten is samengesteld door Mark Zekhuis, ecoloog bij Landschap Overijssel. De lijst is onderdeel van de Methodiek Beoordeling Landschap Casco Noordoost Twente, Landschap Overijssel, 2012.

Eindscores ecologische waarde per element:

- Aanwezige habitatwaarde: $2 \times 3 = 6$
- Potentiële habitatwaarde: $3 \times 1 = 3$
- Netwerkwaarde: $2 \times 2 = 4$
- Totaalscore: $13 / 6 = 2,2$

1.1.4 Belevingswaarde

Voor de beoordeling van de belevingswaarde van het element wordt gekeken naar verschillende niveaus. Beleving vanaf doorgaande wegen, beleving door wandelaars vanaf wandelpaden en beleving door fietsers vanaf fietspaden. Daarnaast wordt beoordeeld aan de hand van de uniciteit van een landschapselement (hoe uniek is het landschapselement voor zijn omgeving).

De houtwal scoort hoog qua belevingswaarde (3). Het is bijna van alle kanten zichtbaar via zowel verharde als onverharde wegen.

Met name via het wandelpad aan de noordzijde kan men vlak langs het element lopen. Vanaf de Stroveldsweg belemmeren de aanliggende erven het zicht op het element. Het element zorgt door zijn ligging voor een typische kamerstructuur welke het gebied vanouds heeft gekenmerkt en is daarmee uniek te noemen (zie figuur 5.).

Figuur 5. Kamerstructuur aan de noordkant ten westen van het onverharde pad

1.1.5 Bedreigingen

Hoe sterker een element bedreigd is hoe hoger deze scoort om moedwillig bedreigen van landschapselementen niet in de hand te werken. Het te vellen element is zeer toegankelijk voor het publiek. Aan de oostkant loopt een onverharde weg en aan de noordzijde grenst het op een bepaald punt tot op een paar meter na aan een wandelpad. Door het ontbreken van een raster en/of sloot is het element kwetsbaar voor vee wanneer het omliggende land beweid wordt of voor machines wanneer het land bewerkt wordt.

Conclusie beoordeling landschap

De in paragraaf 0 genoemde scores komen uit op de totaalscores zoals te zien in Tabel 1.

Nummer	Elementtype	Landschapstype	Landschappelijke waarde	Cultuurhistorische waarde	Ecologische waarde	Belevingswaarde	Subtotaal (a)	Bedreiging (b)	TOTAAL (a+b/4)
1	Houtwal	Kampenlandschap	2	3	2,2	2	9,2	1	2,55
EINDTOTAAL (afgerond)									3

Tabel 1 Totaalscore per element

Bij een **totaalscore van 3** is het advies dat het element niet verwijderd mag worden.

1.1.6 Compensatieplicht

Alhoewel het advies is om het element niet te verwijderen wordt er in deze rapportage wel een uitspraak gedaan over de compensatieplicht mochten de partijen anders doen besluiten.

Het element mag volgens de casco-beoordelingsmethodiek niet worden verwijderd. Gebeurt dit wel dan is het aan te bevelen de compensatieplicht volgens de cascobeeoordelingsmethodiek te hanteren.

De compensatiefactor horend bij het Maten- en flieren landschap is 1,5⁵. Voor het element van de heer Groothuis betekent dat de volgende oppervlakte gecompenseerd dient te worden.

Oppervlakte te verwijderen element	2.513 m ²
Compensatiefactor	1,5
Minimaal te compenseren oppervlakte	3.769,5 m²

Binnen de compensatieplicht van de cascobeeoordelingsmethodiek worden ook regels gesteld ten aanzien van het elementtype welke gecompenseerd dient te worden.

Compensatie kan alleen plaatsvinden door aanplant van eenzelfde type landschapselement of door aanplant van een landschapselement hoger in de rangorde. De waardering van landschapselementen binnen de cascobenadering, van hoog naar laag is als volgt:

- Houtwal
- Houtsingel
- Geriefhoutbosje
- Bomenrij

Met betrekking tot het landschapstype kan compensatie plaatsvinden in hetzelfde landschapstype of een landschapstype met een hogere waarde. Waardering van de landschapstypen binnen de cascobenadering, van hoog naar laag:

- Essen, Maten en flieren, Dinkeldal en Kampen(factor 1,5)
- Veenontginning (factor 1,3)
- Broek- en heideontginning (factor 1,0)

2.4 Beoordeling

De landschappelijke beoordeling van Landschap Overijssel richt zich in principe alleen op het beoordelen van te verwijderen elementen, dit is een uitgebreide, cijfermatige beoordeling. Indien ook een compensatievoorstel wordt gedaan, wordt deze kort meegenomen in de beoordeling.

Tijdens een eerder overleg met Staatsbosbeheer , Waterschap Vechtstromen, Het Kadaster, Landschap Overijssel en de gemeente Tubbergen is een concept-compensatievoorstel gemaakt maar het is nog onduidelijk of dit ook daadwerkelijk wordt gehandhaafd. Omdat het ten aanzien van de casco-aanvraag van de heer Groothuis nog niet duidelijk is waar op een goede manier gecompenseerd wordt, zal door Landschap Overijssel geén uitspraak over dit compensatievoorstel worden gedaan. Dit is aan de overige betrokken partijen.

Casco beoordeling

Aanvraag casco: Pauwels

Locatie aanvraag: Reutum

Auteurs:	M. (Martin) Degen en W.H.M. (Wesley) Meulenkamp, Landschap Overijssel
Opdrachtgever	De heer Pauwels
Versie:	Definitief
Rapportnummer:	TB-2018-02
Datum:	24-8-2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Advies landschap	4
2	Beoordeling	5
2.1	Casco aanvraag	5
2.2	Economisch belang	6
2.3	Beoordeling landschap	6
2.4	Conclusie beoordeling landschap	11
2.5	Compensatievoorstel, beoordeling en beplantingsadvies	12

1 Inleiding

Binnen de casco benadering Noordoost-Twente (NOT) kunnen particuliere eigenaren van landschapselementen een individuele of een gebiedsaanvraag indienen om een landschapselement te verwijderen en ergens anders te compenseren.

Reguliere casco aanvragen worden door de gemeente beoordeeld en goedgekeurd dan wel afgewezen. Het gaat dan om onderstaand type aanvragen:

- Aanvragen voor het verwijderen van landschapselementen die op de cascokaart zijn aangemerkt als 'geen onderdeel casco';
- Aanvragen met afwijking van compensatie, compensatie op een andere locatie dan staat aangegeven op de cascokaart.

Afwijkende casco aanvragen dienen te worden voorzien van een onafhankelijk landschappelijk advies. Het gaat dan om onderstaand type aanvraag:

- Aanvragen met het verzoek tot het verwijderen van een casco element (op de cascokaart aangemerkt als 'onderdeel casco').

Voorwaarde voor het verder in beoordeling nemen van een afwijkende casco aanvraag is dat de aanvraag uitgaat van een sterk economisch belang. Er moet sprake zijn van een volwaardig agrarisch bedrijf en er moet sprake zijn van een huiskavel, waar de te verwijderen landschapselementen op staan.

2.2 Advies landschap

Vanwege de wens tot uitbreiding van zijn huiskavel heeft de heer Pauwels de wens om een houtwal te verwijderen. Deze rapportage geeft een beschrijving van de onafhankelijke landschappelijke beoordeling van deze aanvraag.¹

Dit onafhankelijk advies is gemaakt op basis van de *Methodiek Beoordeling Landschap*.² Deze methodiek is afgeleid van een reeds bestaande beoordelingssystematiek, de *Waarderingssystematiek landschapselementen voor veldselectie*.³ Deze laatste systematiek is al meerdere malen ingezet om een objectieve beoordeling te geven over de ecologische en landschappelijke kwaliteit van landschapselementen.

Op basis van ervaringen van voorgaande adviezen is de methodiek aangepast. De belangrijkste wijziging is dat de weging van het criteria bedreiging anders wordt meegenomen. Dit gebeurt nu op zodanige wijze dat enkel sterk bedreigde elementen een zwaardere bescherming krijgen.

¹ Landschap Overijssel stuurt dit onafhankelijk landschappelijk advies naar de initiatiefnemer met een afschrift aan de betreffende gemeente. Indien bij de provincie een ontgrondingsvergunning dient te worden aangevraagd, behoort het landschappelijke advies ook onderdeel uit te maken van deze aanvraag.

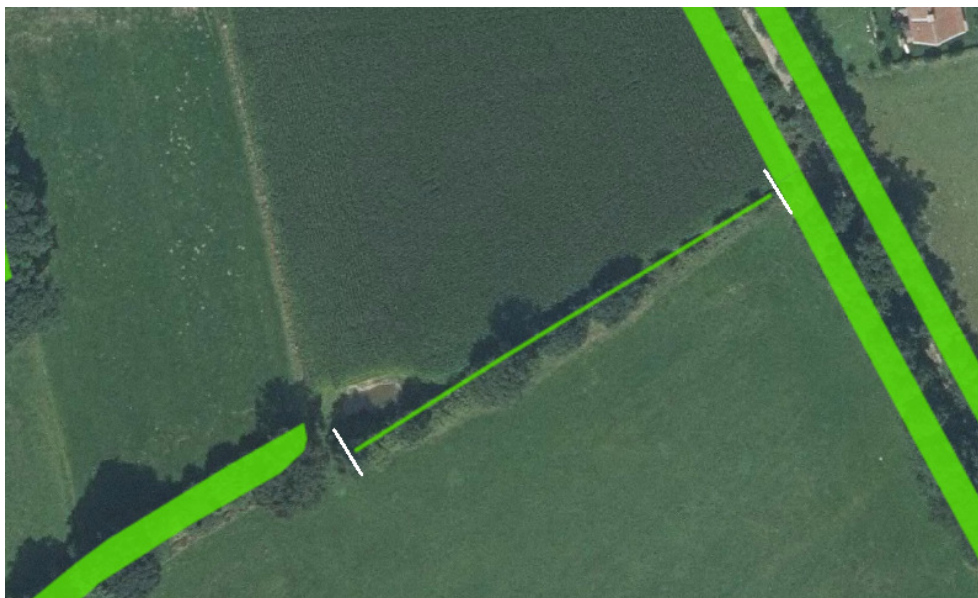
² Landschap Overijssel, 2012.

³ Landschap Overijssel, 2011.

2. Beoordeling

2.1 Casco aanvraag

De cascoaanvraag heeft betrekking op een houtwal tussen de Weustendijk en Stroveldsweg, min of meer parallel aan beide wegen. (figuur 1.). Het opvallende aan deze houtwal is dat deze buiten de eigendomssituatie eigenlijk één element vormt met de aanliggende beplanting aan de zuidwestkant al zijn de afmetingen wat geringer dan deze beplanting. Dit komt hoogstwaarschijnlijk doordat het element in een recent verleden gedeeltelijk is afgezet en meer bestaat uit relatief jong hakhout en minder uit oude opgaande bomen.

Figuur 1 Casco kaart op een luchtfoto van 2013 van de te vellen houtwal (bron: Provincie Overijssel)

1..1 Afmetingen aanvraag

De te vellen houtwal is circa 120 meter lang en door het Kadaster vastgelegd als zijnde 500m² groot. Dit komt neer op een breedte van ruim 4 meter.

Ecologische toetsing

Voor het verwijderen van de houtwallen is in het kader van de Wet Natuurbescherming een ecologische toetsing noodzakelijk. In deze rapportage wordt hier niet verder op in gegaan.

2.2 Economisch belang

Zoals ook in het begin van deze rapportage genoemd moet een casco-aanvraag uitgaan van een sterk economisch belang. Er moet sprake zijn van een volwaardig agrarisch bedrijf en er moet sprake zijn van een huiskavel, welke door verwijdering van de aangevraagde elementen vergroot wordt.

De beoordeling in het kader van het economisch belang komt in deze rapportage niet aan de orde. Het is aan de gemeente Tubbergen deze aanvraag definitief te beoordelen wat betreft economisch belang.

2.3 Beoordeling landschap

Via een gestandaardiseerd methodiek is de casco aanvraag beoordeeld. Voor ieder facet krijgt het landschapselement een totaalscore van 1 (laag), 2 (gemiddeld) of 3 (hoog). De volgende facetten worden gescoord:

- De landschappelijke waarde
- Cultuurhistorische waarde
- Ecologische waarde
- Belevingswaarde
- Bedreiging

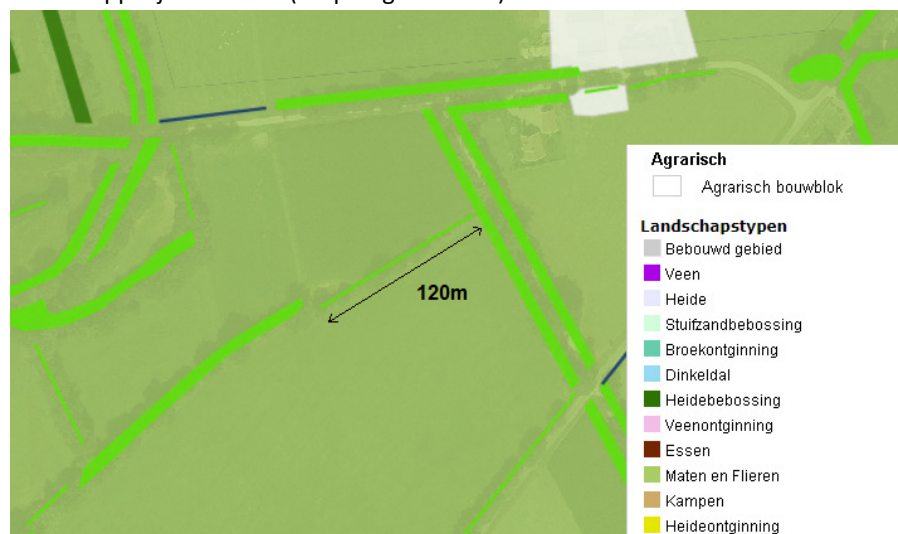
Vervolgens wordt de volgende formule toegepast:

$$(a+b+c+d) + e / 4 = \text{eindscore}$$

Als het element geen bedreiging kent dat wordt geen punten opgeteld bij de waarde a t/m d. Als er sprake is van bedreiging (waarde 1 t/m 3) dan wordt deze bij waarden opgeteld en wordt deze door 4 gedeeld.

2.3.1 Elementtype en landschapstype

Zoals eerder genoemd heeft de casco-aanvraag betrekking op het verwijderen van een houtwal. Het element ligt in het landschapstype "Maten en flieren". Het element wordt op basis van dit landschapstype beoordeeld wat betreft landschappelijke waarde. (zie paragraaf 2.3.2)

Figuur 2, Landschapstypering cascoaanvraag binnen Cascokaart Noordoost-Twente

2.3.2 Landschappelijke waarde

Om de landschappelijke waarde van de houtwallen te beoordelen is gekeken naar de belangrijkste kenmerken van het landschapstype Maten en Flieren:

- Zeer kleinschalig beekdallandschap, weinig reliëf
- Nat terrein
- Onregelmatige blokverkeveling afgewisseld met strokenverkeveling.
- Elzen- en eikensingels, houtwallen
- Beplanting langs fijn vertakt stelsel van waterlopen
- Historische bebouwing/erven aan randen van dal in kampenlandschap

De bestaande houtwal heeft een score van +3 wat betreft de volgende kenmerken binnen het landschapstype Maten en flieren:

- Zeer kleinschalig beekdallandschap,
- Onregelmatige blokverkeveling afgewisseld met strokenverkeveling.
- Elzen- en eikensingels, houtwallen.

Wat betreft de overige kenmerken dragen de elementen niet bij en doen ze ook geen afbreuk aan de kenmerken van het landschapstype.

Wat landschappelijke waarde komt de score op gemiddeld (2).

2.3.3 Cultuurhistorische waarde

De cultuurhistorische waarde van elementen wordt voor een belangrijk deel bepaald door beoordeling van de landschappelijke waarde naar aanleiding van de belangrijkste kenmerken van de landschapstypen. Ook de leeftijd van het element speelt echter een rol.

De historische topografische kaart van 1905 (*zie figuur 2.*) laat een element zien op exact dezelfde locatie van de te verwijderen houtwal. Het omliggende terrein werd ook ruim honderd jaar terug al “Achterste maten” genoemd en lag in een gebied met een fijnmazig netwerk van houtwallen en singels tussen de kern Reutum en het Almelo-Nordhornkanaal. Gezien de leeftijd van de huidige beplanting is het aannemelijk dat het om de oorspronkelijke opstand gaat maar dat deze door de jaren heen her en der verjongd is. Na 1900 is de verkeveling her en der veranderd maar tot in de jaren zeventig is het gebied nog relatief kleinschalig te noemen en is de structuur van begin twintigste eeuw nog duidelijk te herkennen (*zie figuur 3.*) . Pas na de afronding van de Ruilverkeveling Agelo-Reutum in 1979 ziet het gebied er uit zoals nu. Al zijn er ook in de tussenliggende jaren her en der elementen verwijderd.

Op basis van bovenstaande kaartbeelden wordt de leeftijd geschat op meer dan 75 jaar, de cultuurhistorische waarde van het element is hier mee hoog.

(N.B.: door conversie van analoge topografische kaarten naar digitale kaarten in GIS sluiten de historische kaarten niet volledig aan op recente topografische en luchtfoto-ondergrond in GIS).

Figuur 2 Situatie topografische kaart 1905, schaal 1:4000 (ESRI NL)

Figuur 3 Situatie topografische kaart 1975, schaal 1:4000 (ESRI NL)

Figuur 4 Huidige situatie, topografische kaart "Open topo 2016", schaal 1:4000 (ESRI NL)

2.3.4 Ecologische waarde

De ecologische waarde wordt bepaald door te kijken naar het directe en het indirecte groene netwerk waar het element al dan niet onderdeel van uitmaakt. Dus of het element direct en al dan niet indirect verbonden is met andere elementen. Daarnaast wordt gekeken naar de aanwezige en potentiële habitatwaarde voor dier- en plantensoorten die gebruik maken van het Noordoost Twentse cultuurlandschap.⁴ Voor de huidige habitatwaarde wordt gekeken in hoeverre deze dier- en plantensoorten in de afgelopen 10 jaar zijn aangetroffen in of dichtbij het element. Voor de potentiële habitatwaarde wordt een inschatting gemaakt in hoeverre het element potentieel geschikt is voor diverse plant- en diersoorten. Hieronder wordt de beoordeling van de ecologische waarde verder toegelicht.

Wat betreft de aanwezige habitatwaarde scoort het element met 16 punten, gemiddeld (2). Er zijn zes kenmerkende soorten in een straal van 200 meter waargenomen de afgelopen tien jaar. De overige vier waarnemingen liggen in een straal tussen 200 en 500 meter van het element.

Wat betreft potentiële habitatwaarde scoort het element met 6 punten hoog. Er liggen één of meer zandpad(en) en poel(en) in de direct omgeving. Verder ligt het in een relatief extensief en kleinschalig landschap en biedt het potentiële nestgelegenheden en dekking voor allerlei diersoorten.

Het element scoort hoog betreft netwerkwaarde (2). Het is verbonden andere elementen en ligt daardoor in een netwerk van landschapselementen in de omgeving.

De eindscore wordt door middel van wegingsfactoren bepaald. De weging voor de habitatwaarde is 2x, voor de netwerkwaarde is dit 3x en voor de potentiële habitatwaarde is dit 2x. De ecologische waarde komt daarmee hoog op de scores uit zoals hieronder berekend.

Eindscores ecologische waarde per element:

- Netwerkwaarde: $3 \times 2 = 6$
- Aanwezige habitatwaarde: $2 \times 3 = 6$
- Potentiële habitatwaarde: $3 \times 1 = 3$
- Totaalscore: $15 / 6 = 2,5$

⁴ De lijst van in Noordoost Twente voorkomende dier- en plantensoorten is samengesteld door Mark Zekhuis, ecooloog bij Landschap Overijssel. De lijst is onderdeel van de Methodiek Beoordeling Landschap Casco Noordoost Twente, Landschap Overijssel, 2012.

2.3.5 Belevingswaarde

Voor beoordeling van de belevingswaarde van het element wordt gekeken naar verschillende niveaus. Beleving vanaf doorgaande wegen, beleving door wandelaars vanaf wandelpaden en beleving door fietsers vanaf fietspaden. Daarnaast wordt beoordeeld aan de hand van de uniciteit van een landschapselement (hoe uniek is het landschapselement voor zijn omgeving).

De houtwal scoort hoog qua belevingswaarde (3). Het is goed zichtbaar vanaf zowel de Weustendijk, Stroveldsweg en het tussenliggende zandpad en het omliggende landschap is afwisselend.

2.3.6 Bedreigingen

Hoe sterker een element bedreigd is hoe hoger deze scoort om moedwillig bedreigen van landschapselementen niet in de hand te werken. Het te vellen element is aan de zuidzijde voldoende afgerasterd en voor publiek niet tot slecht toegankelijk. Het feit dat het een dichte structuur heeft duidt op uitgevoerd hakhoutbeheer de afgelopen jaren. Slechts het ontbreken van een afrastering aan de noordkant maakt de kans aanwezig dat het beschadigd wordt door landbouwmachines.

Over het algemeen is het element relatief onbedreigd.

Conclusie beoordeling landschap

De in paragraaf 2.3 genoemde scores komen uit op de totaalscores zoals te zien in Tabel 1.

Nummer	Elementtype	Landschapstype	Landschappelijke waarde	Cultuurhistorische waarde	Ecologische waarde	Belevingswaarde	Subtotaal (a)	Bedreiging (b)	TOTAAL (a+b/4)
1	Houtwal	Maten en Flieren	2	3	2,5	3	11	1	2,75
EINDTOTAAL (afgerond)									3

Tabel 1 Totaalscore per element

Bij een **totaalscore van 3** is het advies dat beide elementen niet verwijderd mogen worden.

2.3.7 Compensatieplicht

Alhoewel het advies is om het element niet te verwijderen wordt er in deze rapportage wel een uitspraak gedaan over de compensatieplicht mochten de partijen anders doen besluiten.

Het element mag volgens de casco-beoordelingsmethodiek niet worden verwijderd. Gebeurt dit wel dan is het aan te bevelen de compensatieplicht volgens de cascobeeoordelingsmethodiek te hanteren.

De compensatiefactor horend bij het Maten- en flierenlandschap is 1,5⁵. Voor het element van de heer Pauwels betekent dat de volgende oppervlakte gecompenseerd dient te worden.

Oppervlakte te verwijderen element	500 m ²
Compensatiefactor	1,5
Minimaal te compenseren oppervlakte	1.500 m²

Binnen de compensatieplicht van de cascobeeoordelingsmethodiek worden ook regels gesteld ten aanzien van het elementtype welke gecompenseerd dient te worden.

Compensatie kan alleen plaatsvinden door aanplant van eenzelfde type landschapselement of door aanplant van een landschapselement hoger in de rangorde. De waardering van landschapselementen binnen de cascobenadering, van hoog naar laag is als volgt:

- Houtwal
- Houtsingel
- Geriefhoutbosje
- Bomenrij

Met betrekking tot het landschapstype kan compensatie plaatsvinden in hetzelfde landschapstype of een landschapstype met een hogere waarde. Waardering van de landschapstypen binnen de cascobenadering, van hoog naar laag:

- Essen, Maten en flieren, Dinkeldal en Kampen(factor 1,5)
- Veenontginning (factor 1,3)
- Broek- en heideontginning (factor 1,0)

2.4 Beoordeling

De landschappelijke beoordeling van Landschap Overijssel richt zich in principe alleen op het beoordelen van te verwijderen elementen, dit is een uitgebreide, cijfermatige beoordeling. Indien ook een compensatievoorstel wordt gedaan, wordt deze kort meegenomen in de beoordeling.

Tijdens een eerder overleg met Staatsbosbeheer, Waterschap Vechtstromen, Het Kadaster, Landschap Overijssel en gemeente Tubbergen is een concept-compensatievoorstel gemaakt maar het is nog onduidelijk of dit ook daadwerkelijk zo wordt gehandhaafd. Omdat het ten aanzien van de casco-aanvraag van de heer Pauwels nog niet duidelijk is waar op een goede manier gecompenseerd wordt, zal door Landschap Overijssel geén uitspraak over dit compensatievoorstel worden gedaan. Dit is aan de overige betrokken partijen.

Casco beoordeling

Aanvraag casco: Ter Haar, Lintertsdijk-Fleringen

Locatie aanvraag: Fleringen

Auteurs:	M. (Martin) Degen en W.H.M. (Wesley) Meulenkamp, Landschap Overijssel
Opdrachtgever	De heer Ter Haar
Versie:	Definitief
Rapportnummer:	TB-2018-02
Datum:	24-8-2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Advies landschap	4
2	Beoordeling	5
2.1	Casco aanvraag	5
2.2	Economisch belang	6
2.3	Beoordeling landschap	6
2.4	Conclusie beoordeling landschap	12
2.5	Compensatievoorstel, beoordeling en beplantingsadvies	13

1 Inleiding

Binnen de casco benadering Noordoost-Twente (NOT) kunnen particuliere eigenaren van landschapselementen een individuele of een gebiedsaanvraag indienen om een landschapselement te verwijderen en ergens anders te compenseren.

Reguliere casco aanvragen worden door de gemeente beoordeeld en goedgekeurd dan wel afgewezen. Het gaat dan om onderstaand type aanvragen:

- Aanvragen voor het verwijderen van landschapselementen die op de cascokaart zijn aangemerkt als 'geen onderdeel casco';
- Aanvragen met afwijking van compensatie, compensatie op een andere locatie dan staat aangegeven op de cascokaart.

Afwijkende casco aanvragen dienen te worden voorzien van een onafhankelijk landschappelijk advies. Het gaat dan om onderstaand type aanvraag:

- Aanvragen met het verzoek tot het verwijderen van een casco element (op de cascokaart aangemerkt als 'onderdeel casco').

Voorwaarde voor het verder in beoordeling nemen van een afwijkende casco aanvraag is dat de aanvraag uitgaat van een sterk economisch belang. Er moet sprake zijn van een volwaardig agrarisch bedrijf en er moet sprake zijn van een huiskavel, waar de te verwijderen landschapselementen op staan.

1.1 Advies landschap

Vanwege de wens tot uitbreiding van zijn huiskavel heeft de heer Ter Haar de wens om een houtwal te verwijderen. Deze rapportage geeft een beschrijving van de onafhankelijke landschappelijke beoordeling van deze aanvraag.¹

Dit onafhankelijk advies is gemaakt op basis van de *Methodiek Beoordeling Landschap*.² Deze methodiek is afgeleid van een reeds bestaande beoordelingssystematiek, de *Waarderingssystematiek landschapselementen voor veldselectie*.³ Deze laatste systematiek is al meerdere malen ingezet om een objectieve beoordeling te geven over de ecologische en landschappelijke kwaliteit van landschapselementen.

Op basis van ervaringen van voorgaande adviezen is de methodiek aangepast. De belangrijkste wijziging is dat de weging van het criteria bedreiging anders wordt meegenomen. Dit gebeurt nu op zodanig wijze dat enkel sterk bedreigde elementen een zwaardere bescherming krijgen.

¹ Landschap Overijssel stuurt dit onafhankelijk landschappelijk advies naar de initiatiefnemer met een afschrift aan de betreffende gemeente. Indien bij de provincie een ontgrondingsvergunning dient te worden aangevraagd, behoort het landschappelijke advies ook onderdeel uit te maken van deze aanvraag.

² Landschap Overijssel, 2012.

³ Landschap Overijssel, 2011.

2. Beoordeling

2.1 Casco aanvraag

De casco-aanvraag heeft betrekking op een houtwal ten oosten van de Lintertsdijk ter hoogte van het erf aan de Kanaal Zuidzijde 72 in Fleringen. Het betreft een relatief brede houtwal welke op te delen is in drie delen (oostelijk, midden en noordelijk) als gevolg van het verschil in leeftijd, verschil in uitgevoerd beheer en gezien de soortensamenstelling.

Het oostelijke gedeelte betreft een dubbele wal met een ontwateringssloot in het midden. De noordelijke wal bestaat uit een jonge aanplant met haagbeuk, Vlier, Kardinaalsmuts en Meidoorn. De zuidelijke wal bestaat voornamelijk uit Haagbeuk, meidoorn en een enkele overstaande Eik. Deze is in het verleden afgezet en niet volledig uitgelopen. Het middengedeelte bestaat uit een natte laagte met oude elzenstobben. Op het hogere middengedeelte staan enkele oude eiken. Het westelijke gedeelte bestaat uit een gevarieerde samenstelling van Eik als boomvormers met daaronder veelal Meidoorn, Hazelaar en Lijsterbes.

Figuur 1 Casco kaart op een luchtfoto van 2013 van de te vellen houtwal (bron: Provincie Overijssel)

1.1.1 Afmetingen aanvraag

De te vellen, houtwal is circa 213 meter lang en door het Kadaster vastgelegd als zijnde 3.369 m² groot. De breedte varieert van circa 14 tot 25 meter maar is gezien de lengte gemiddeld circa 16 meter breed.

Ecologische toetsing

Voor het verwijderen van de houtwallen is in het kader van de Wet Natuurbescherming een ecologische toetsing noodzakelijk. In deze rapportage wordt hier niet verder op in gegaan.

2.2 Economisch belang

Zoals ook in het begin van deze rapportage genoemd moet een casco-aanvraag uitgaan van een sterk economisch belang. Er moet sprake zijn van een volwaardig agrarisch bedrijf en er moet sprake zijn van een huiskavel welke door verwijdering van de aangevraagde elementen vergroot wordt.

De beoordeling of sprake is van een economisch belang gebeurt niet in deze rapportage. Het is aan de gemeente Tubbergen deze aanvraag definitief te beoordelen wat betreft economisch belang.

2.3 Beoordeling landschap

Via een gestandaardiseerd methodiek is de casco aanvraag beoordeeld. Voor ieder facet krijgt het landschapselement een totaalscore van 1 (laag), 2 (gemiddeld) of 3 (hoog). De volgende facetten worden gescoord:

- a. De landschappelijke waarde
- b. Cultuurhistorische waarde
- c. Ecologische waarde
- d. Belevingswaarde
- e. Bedreiging

Vervolgens wordt de volgende formule toegepast:

$$(a+b+c+d) + e / 4 = \text{eindscore}$$

Als het element geen bedreiging kent dat wordt geen punten opgeteld bij de waarde a t/m d. Als er sprake is van bedreiging (waarde 1 t/m 3) dan wordt deze bij waarden opgeteld en wordt deze door vieren gedeeld.

1.1.2 Elementtype en landschapstype

Zoals eerder genoemd gaat de casco-aanvraag om het verwijderen van een houtwal. Het element ligt in het "Kampenlandschap". Het element wordt op basis van dit landschapstype beoordeeld wat betreft landschappelijke waarde, zie paragraaf 1.1.3.

Figuur 2, Landschapstypering cascoaanvraag binnen Cascokaart Noordoost-Twente

1.1.3 Landschappelijke waarde

Om de landschappelijke waarde van de houtwallen te beoordelen is gekeken naar de belangrijkste kenmerken van het Kampenlandschap:

- Kleinschalig landschap, grote reliëfverschillen op kleine afstand (steilranden)
- Nat-droog verschillen op korte afstand
- Onregelmatige blokverkaveling
- Houtwallen, singels, lanen en hakhoutbosjes
- Monumentale en ecologisch waardevolle beplanting
- Afwisselend grondgebruik
- Dicht netwerk historische bebouwing/erven

De bestaande houtwal heeft een score van 3 wat betreft de volgende kenmerken binnen het Kampenlandschap:

- Kleinschalig landschap, grote reliëfverschillen op kleine afstand (steilranden)
- Onregelmatige blokverkaveling afgewisseld met strokenverkaveling.
- Houtwallen, singels, lanen en hakhoutbosjes

Wat betreft de overige kenmerken dragen de elementen niet bij en doen ze ook geen afbreuk aan de kenmerken van het landschapstype.

Wat landschappelijke waarde komt de score op gemiddeld (2).

1.1.4 Cultuurhistorische waarde

De cultuurhistorische waarde van elementen wordt voor een belangrijk deel bepaald door beoordeling van de landschappelijke waarde naar aanleiding van de belangrijkste kenmerken van de landschapstypen. Ook de leeftijd van het element speelt echter een rol.

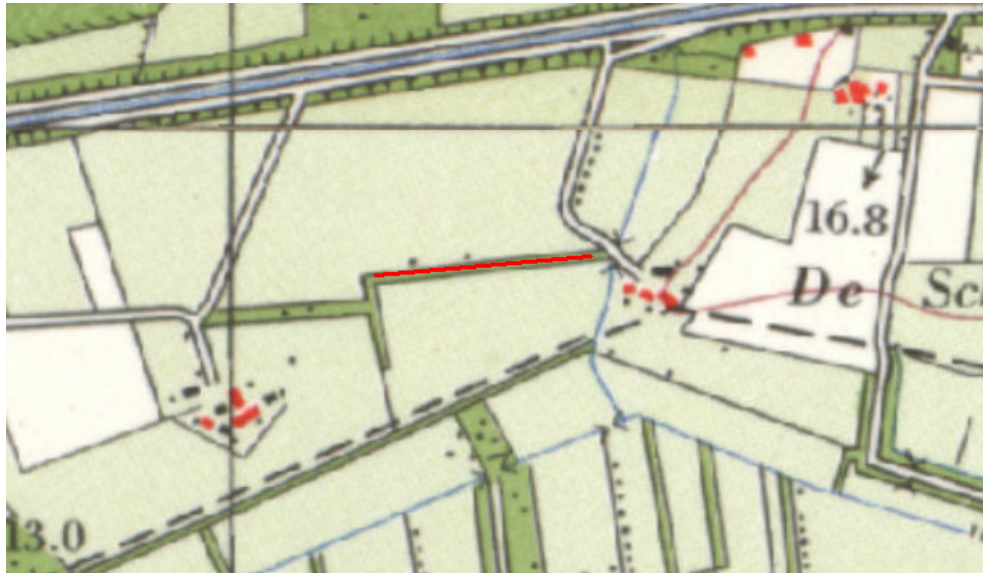
De historische topografische kaart van 1905 (zie figuur 2.) laat een element zien op exact dezelfde locatie van de te verwijderen houtwal welke onderdeel was van een vierhoekig element en onderdeel uitmaakte van een netwerk van elementen in het zuiden in de omgeving van Mekkelhorst. Het ligt op de rand van het kampenlandschap en sluit aan op de heideontginning tussen het Almelo-Nordhornkanaal en de maten ten noorden van de huidige Bellinckhofweg.

Ook hier geldt dat de situatie, buiten de heideontginningen in de jaren dertig, pas tot eind jaren '70, begin jaren '80 ingrijpend is veranderd door de ruilverkaveling. Buiten het verdwijnen van een aantal landschapselementen in de omgeving was de verkaveling wel kleinschaliger dan nu. In de jaren na 1975 is er een verder gedeelte ten westen van het huidige element verwijderd waardoor anno 2018 de vierkante vorm verdwenen is. Op basis van de verschillende kaartbeelden wordt de leeftijd geschat op meer dan 75 jaar, de cultuurhistorische waarde van het element is hier mee hoog.

(N.B.: door conversie van analoge topografische kaarten naar digitale kaarten in GIS sluiten de historische kaarten niet volledig aan op recente topografische en luchtfoto-ondergrond in GIS).

Figuur 2 Situatie topografische kaart 1905, schaal 1:4000 (ESRI NL)

Figuur 3 Situatie topografische kaart 1975, schaal 1:4000 (ESRI NL)

Figuur 4 Huidige situatie, topografische kaart "Open topo 2016", schaal 1:4000 (ESRI NL)

1.1.5 Ecologische waarde

De ecologische waarde wordt bepaald door te kijken naar het directe en het indirecte groene netwerk waar het element al dan niet onderdeel van uitmaakt. Dus of het element direct en al dan niet indirect verbonden is met andere elementen. Daarnaast wordt gekeken naar de aanwezige en potentiële habitatwaarde voor dier- en plantensoorten die gebruik maken van het Noordoost Twentse cultuurlandschap.⁴ Voor de huidige habitatwaarde wordt gekeken in hoeverre deze dier- en plantensoorten in de afgelopen 10 jaar zijn aangetroffen in of dichtbij het element. Voor de potentiële habitatwaarde wordt een inschatting gemaakt in hoeverre het element potentieel geschikt is voor diverse plant- en diersoorten. Hieronder wordt de beoordeling van de ecologische waarde verder toegelicht.

Wat betreft de aanwezige habitatwaarde scoort het element met 13 punten, gemiddeld (2). Er zijn vier kenmerkende soorten in een straal van 200 meter waargenomen de afgelopen tien jaar. De overige vijf waarnemingen liggen in een straal tussen 200 en 500 meter van het element.

Wat betreft potentiële habitatwaarde scoort het element met 5 punten hoog. Er liggen één of meer zandpad(en) in de directe omgeving. Zijn er goed ontwikkelde mantel- en zoomvegetaties, potentiële nestgelegenheden/ holtes voor soorten fauna aanwezig en ligt er één of meerderde grotere natuurgebieden in de omgeving.

Het element scoort gemiddeld wat betreft netwerkwaarde (2). Het alleen nog maar verbonden met de beplanting langs de onverharde inrit van aangrenzende boerderij.

De eindscore wordt door middel van wegingsfactoren bepaald. De weging voor de habitatwaarde is 2x, voor de netwerkwaarde is dit 3x en voor de potentiële habitatwaarde is dit 2x. De ecologische waarde komt daarmee hoog op de scores uit zoals hieronder berekend.

Eindscores ecologische waarde per element:

- Aanwezige habitatwaarde: $2 \times 3 = 6$
- Potentiële habitatwaarde: $3 \times 1 = 3$
- Netwerkwaarde: $2 \times 2 = 4$
- Totaalscore: $13 / 6 = 2,2$

⁴ De lijst van in Noordoost Twente voorkomende dier- en plantensoorten is samengesteld door Mark Zekhuis, ecooloog bij Landschap Overijssel. De lijst is onderdeel van de Methodiek Beoordeling Landschap Casco Noordoost Twente, Landschap Overijssel, 2012.

1.1.6 Belevingswaarde

Voor de beoordeling van de belevingswaarde van het element wordt gekeken naar verschillende niveaus. Beleving vanaf doorgaande wegen, beleving door wandelaars vanaf wandelpaden en beleving door fietsers vanaf fietspaden. Daarnaast wordt beoordeeld aan de hand van de uniciteit van een landschapselement (hoe uniek is het landschapselement voor zijn omgeving).

De houtwal scoort gemiddeld qua belevingswaarde (2). Het is vrijwel alleen zichtbaar vanaf de Kanaal Zuidzijde. De aanliggende beplanting langs het kanaal belemmert met name in het groeiseizoen deels het zicht. Verder is de inrit doodlopend en is het element door de aanliggende beplanting daar ook niet volledig zichtbaar. Het element is wel relatief uniek in de omgeving aangezien de omgeving een open karakter heeft met relatief grote kavels (zie figuur 5.)

Figuur 5. Omgeving te kappen element vanaf de Lintertdijk naar het oosten.

1.1.7 Bedreigingen

Hoe sterker een element bedreigd is hoe hoger deze scoort om moedwillig bedreigen van landschapselementen niet in de hand te werken. Het te vellen element is voor het publiek slecht toegankelijk. Doordat het inrit doodlopend is zal er doorgaans alleen bestemmingsverkeer gebruik van maken en zullen er ook maar weinig mensen langs komen. Door het volledig ontbreken van een raster en/of sloot is het element kwetsbaar voor vee wanneer het omliggende land beweid wordt of voor machines wanneer het land bewerkt wordt.

Conclusie beoordeling landschap

De in paragraaf 0 genoemde scores komen uit op de totaalscores zoals te zien in Tabel 1.

Nummer	Elementtype	Landschapstype	Landschappelijke waarde	Cultuurhistorische waarde	Ecologische waarde	Belevingswaarde	Subtotaal (a)	Bedreiging (b)	TOTAAL (a+b/4)
1	Houtwal	Kampenlandschap	2	3	2,2	2	9,2	1	2,04
EINDTOTAAL (afgerond)									2,04

Tabel 1 Totaalscore per element

Bij een **totaalscore van 3** is het advies dat het element niet verwijderd mag worden.

1.1.8 Compensatieplicht

Het element mag volgens de casco-beoordelingsmethodiek verwijderd worden. Hier ligt binnen de methodiek echter wel een compensatieplicht op.

De compensatiefactor horend bij het Kampenlandschap is 1,5⁵. Voor het element van de heer Ter Haar betekent dat de volgende hoeveelheid gecompenseerd dient te worden.

Oppervlakte te verwijderen element	3.369 m ²
Compensatiefactor	1,5
Minimaal te compenseren oppervlakte	5.053,5 m²

Binnen de compensatieplicht van de cascobeeoordelingsmethodiek worden ook regels gesteld ten aanzien van het elementtype welke gecompenseerd dient te worden. Compensatie kan alleen plaatsvinden door aanplant van eenzelfde type landschapselement of door aanplant van een landschapselement hoger in de rangorde. De waardering van landschapselementen binnen de cascobenadering, van hoog naar laag is als volgt:

- Houtwal
- Houtsingel
- Geriefhoutbosje
- Bomenrij

Met betrekking tot het landschapstype kan compensatie plaatsvinden in hetzelfde landschapstype of een landschapstype met een hogere waarde. Waardering van de landschapstypen binnen de cascobenadering, van hoog naar laag:

- Essen, Maten en flieren, Dinkeldal en Kampen(factor 1,5)
- Veenontginning (factor 1,3)
- Broek- en heideontginning (factor 1,0)

2.4 Beoordeling

De landschappelijke beoordeling van Landschap Overijssel richt zich in principe alleen op het beoordelen van te verwijderen elementen, dit is een uitgebreide, cijfermatige beoordeling. Indien ook een compensatievoorstel wordt gedaan, wordt deze kort meegenomen in de beoordeling.

Tijdens een eerder overleg met Staatsbosbeheer, Waterschap Vechtstromen, Het Kadaster, Landschap Overijssel en de gemeente Tubbergen is een concept compensatievoorstel gemaakt maar het is nog onduidelijk of dit ook daadwerkelijk zo wordt gehandhaafd. Omdat het ten aanzien van de casco-aanvraag van de heer ter Haar nog niet duidelijk is waar op een goede manier gecompenseerd wordt, zal door Landschap Overijssel geén uitspraak over dit compensatievoorstel worden gedaan. Dit is aan de overige betrokken partijen.